

ותן חלקנו בתורתך

מאת כ"ק האדמו"ר מרחלין שליט"א

שיחת התעמקות על פי דרך עץ החיים
פרשת דברים תשפ"ג

סרקו להורדה

בהוצאת: אוריאל יעוץ ופטרונות בע"מ
יפה רום 40 ירושלים ת"ו
קבלת קהל בתיאום מראש בטל' 02-6520002
www.rachlin.org.il

לקבלת הגיליון למייל: rachlin@rachlin.org.il

© כל הזכויות שמורות לכ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

הערה: מאמר זה הינו תמלול של שיעור בפרשת השבוע שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א.
לא הוכנסו שינויים על מנת לשמר את הסגנון המקורי.

פרשת דברים תשפ"ג – חשיבות הבניה הרוחנית והאחדות

החוצפה מתגברת. וכל הנבואות, נקוה שלא כולן, אבל הרבה מהנבואות התקיימו ומתקיימות בענין הזה של החוצפה.

גם ירושלים נחרבה, ואנחנו כאן בבין המצרים, נחרבה כי הפסיקו להוכיח אחד את השני. אומרים חכמים, למה הפסיקו להוכיח אחד את השני? כי מי שהיה מוכיח היו אומרים לו: 'ומה אתך? אתה יותר טוב!' זאת אומרת, חוצפה. מה זה משנה אם אתה יותר טוב או פחות טוב? אם אתה אומר משהו אמתי וזו תוכחה אמיתית והאדם שמוכיחים אותו באמת רוצה את התיקון – אז הוא יגיד תודה, גם אם מי שיוכיח אותו הוא בן אדם ברמה גרועה מאד, אבל אם הוא אמר אמת – קבל את האמת מפי אומרה. אז הענין של התוכחה הוא פיקוח נפש. אם לא מוכיחים, המצב מתדרדר.

באים אלינו ליעוץ הרוחני, לקבלת הקהל, אנשים עם שאלות בעניני חינוך ילדים, שהרי אתם יודעים שאני בעצם מורה במקצועי, מורה בחינוך מיוחד לבעלי מוגבלויות חמורות – עסקתי בזה עשרים שנה – ולכל סוגי הילדים, גם לילדים רגילים בחינוך הרגיל. אז באים לשאול בעניני חינוך. לפעמים יש הורים שהם קפדנים עם הילדים, והילדים יוצאים צדיקים. לפעמים יש הורים שהם קפדנים, והילדים יוצאים מרדנים וקפד מצדיקים. לפעמים אחד מההורים הוא קפדן והשני רחמן, אז זה כמו שאומרים 'השוטר הטוב, השוטר הרע', איך שהוא 'שמאל דוחה ימין מקרבת'. לפעמים זה עוזר, לפעמים זה לא עוזר.

האם יש נוסחה בענין התוכחה? – טוב, הנוסחה "חַנֵּךְ לְנֶעַר עַל פִּי דַרְכוֹ". זה כללי מאד. אם אתה לא יודע את נפש האדם, אתה לא יודע את הנפש שלך, אתה

ערב טוב! חודש טוב, חיים טובים! שבוע טוב, מה שלומכם? בשם ה' נעשה ונצליח! "ותן חלקנו בתורתך".

הפרשה הזאת, מביא רש"י, זו הפרשה של התוכחות, שבה משה רבינו מוכיח את עם ישראל על כל מה שעברנו במדבר מאז שהוא נהיה המנהיג של עם ישראל. אומר רש"י שצריך להוכיח סמוך למיתתו, כדי שלא יצטרך להוכיח עוד פעם. ויש על זה כמה וכמה ענינים:

טוב, יש מצוה להוכיח. מה המטרה של התוכחה? המטרה של התוכחה היא שהבן אדם יודה ויעזוב ואז ירוחם, "מוֹדָה וְעִזָּב יִרְחָם", שישנה את דרכיו. כמובן, יש הבדל בין תוכחה לפרט או לכלל, לכלל עם ישראל או לכלל איזו קהילה וכדו' – שתוכחה לפרט זה משהו אחד, ותוכחה לכלל זה מסובך יותר, כי יש הרבה דעות לכלל, הרבה אנשים בתוך הכלל, לכל אחד שרש נשמה שונה, לכל אחד תיקון אחר, לכל אחד גלגול אחר, כל אחד ברמה רוחנית אחרת, אתה לא מכיר את כולם, אתה לא בקי בכל אדם ואדם ובכל קהל וקהל, אז זה לא פשוט כל כך.

גם אם אין אזנים לשמוע, אסור להשמיע. בעצם כשמדובר בתוכחה – "הוֹכַחְתָּ תוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ", אז מתחילים להגיד מי יצא מכלל "עמיתך", אז אל תוכיח אותו. "אַל תוֹכַח לְךָ פֶּן יִשְׁנָאֲךָ". יש הרבה ענינים לכאן ולשם. אבל המטרה – המטרה היא שנהיה 'גוי קדוש', שנהיה מחנה קדוש, שנהיה צדיקים. זו המטרה.

האם התוכחה עוזרת? אמרו חכמים שספק אם יש מישהו שיודע להוכיח. היום בדור שלנו, דור של משיח, דור אחרון שבאחרון – "חֲצֵפָא יִסְגָּא",

תדע את הנפש של הזולת...!! אתה מנסה. יש ילד שהוא ילד טוב, הוא מקבל את התוכחה. ויש ילד מרדן שלא מוכן לשמוע כלום ומידרדר. אז כמובן, לפי התוצאות – צריך להתייחס לכל ילד בפני עצמו לפי התוצאות.

כאן משה רבינו מוכיח את כלל עם ישראל. והוא מוכיח אותם ברמז, ככה אומר רש"י, 'מפני כבודן של ישראל' – כי כשמוכיחים את עם ישראל צריך להזהר גם לא לעורר קטרוג. מצד אחד, אם לא תוכיח וימשיכו בקלקול, יהיה קטרוג. לא רק שיהיה קטרוג, אם היה ביכולתך ולא הוכחת – אתה נתפס בעוונם. ואם אתה מוכיח אותם והם לא מקבלים – זה גם עושה קטרוג. ואם הם מתחצפים, אז עוד יותר, כמו דתן ואבירם וקרח, שלא קבלו שום תוכחה ושום דבר.

לפעמים בבעיות של שלום בית באה אשה, באמת יש לה בעל קשה, קפדן, 'אין לה חיים'. אז היא מוכיחה אותו. ואז הוא נהיה יותר גרוע. 'אז מה אני אעשה? מה אני אעשה?' – 'מה תעשי, גברת...: אם יש לך תוכחה כזו גדולה – תני הרבה כבוד, חוס, אהבה וטיפול, ותוכחה כזו קטנה. אולי הוא יקבל. לפעמים עם חיוך תשיגי יותר מאשר בגערה או בצעקות או בכעס, שזה לא עוזר'.

אז גם בענייני שלום בית, גם בענייני חינוך ילדים, ובכלל, צריך לראות לפי התוצאה. לפעמים ככה, לפעמים ככה – כמובן, על פי ההלכה ועל פי החוק, שיש אנשים שמתעלמים מהמציאות ומגזימים לגמרי...

מלה טובה עוזרת מאד! 'עמו אנכי בצרה'. "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו". אתה לא רוצה להגיע למקומו – אז אל תדון אותו, אבל תעזור לו. המטרה שלנו היא לעזור לנשמות להגיע לתיקון, זו המטרה, שנעבוד את ה' יתברך בלבב שלם.

והנה במדבר, לא היתה נפילה אחת או חטא אחד. כל פעם אותו סיפור: באו ומרדו במשה, מרדו בה' יתברך, והתלוננו, ובכו, ועשו קֶפֶך ממה שצריך – אבל כל פעם בנושא אחר: פעם מים, פעם בבשר שהתגעגעו, פעם רוצים לחזור למצרים, וכן הלאה, המקושש, קרח... אתם יודעים, כל הנסיונות והנפילות שהיו.

בדרך כלל, כמו שאמרנו, הכל התחיל מהערב רב. "הָעָם" – זה 'הערב רב' לפי ה'זהר'. והם הדביקו את עם ישראל, וחלק מעם ישראל נגרר או כל עם ישראל נגרר, רחמנא לצלן.

אז מה קורה פה? גם בסופו של דבר, ארבעים שנה היינו במדבר, לא יום-יומיים. למה כל פעם הנפילות חזרו?

תגידו לי: 'בגלל שכל פעם זה בא ממקום אחר, על נושא אחר'. אז אנחנו הקטנים והדלים מסתכלים על זה ככה מהצד ואומרים: הקשר של עם ישראל עם הבורא יתברך לא היה ברור. הם עדיין היו מושפעים כנראה מההשפעות השליליות של שעבוד מצרים והעבודה זרה והכישופים שהיו במצרים. והערב רב עוד 'ישבו עליהם' והמשיכו להפיץ את המוחין המקולקלים האלה בתוך עם ישראל – ואז? לא היה ברור להם שה' יתברך רוצה את טובתם?! לא היה ברור שהוא רוצה להכניס אותם לארץ זבת חלב ודבש?! מה הולך פה?

ובכלל, כאילו בכל הסיפור המקראי נראה כביכול שעם ישראל בכלל לא ידע מה יש בארץ כנען, איך היא נראית. איך זה יכול להיות?! אבות אבותינו היו בארץ ישראל, היו בארץ כנען, וירדו עם שבעים נפש עם יעקב אבינו. אמנם עברו לא מעט שנים, אבל מה, לא היתה מסורת? לא מסרו מה היה בארץ ישראל? מה היה בארץ כנען? מה טיבה של הארץ?

אז אפשר להגיד, 'טוב, אולי משהו השתנה במשך מאות השנים, אולי העמים השתנו'. יכול להיות, אבל עד כדי כך?! לפי התאור נראה שאנחנו הולכים לאיזה מקום כזה שלא ידענו לאן אנחנו באים בכלל.

אז נכון, אם עם ישראל היה שומר את התורה והמצוות – ארץ כנען היא 'ארץ צבי', ארץ ישראל היא ארץ הצבי, וההבטחה האלקית היא שלא משנה מה היה! – מתי שאתם תכנסו ותעבדו את ה' כראוי, יהיה שפע. היא ארץ "זבת חלב ודבש". הכל יהיה בהרחבה, הכל יהיה בטוב. ובכלל ה' יכבוש את הארץ, לא תצטרכו בכלל כלי זין, אומר רש"י. בגלל שחטאנו היינו צריכים להלחם. מעניין, עד היום אנחנו צריכים להלחם כדי להיות בארץ ישראל... אז זה קשור לחטא. נעשה תשובה – לא נצטרך אולי להלחם, בעזרת ה'. זה הסיפור.

אם כן, יש את ארץ כנען. כשעם ישראל נמצא בה – זו ארץ ישראל. כשעם ישראל מסתלק – הארץ שוממה, מסתלק האור, מסתלקת השכינה, מסתלק הכל, גלות, אולי אפשר להגיד שכביכול הארץ יורדת בטיבה, בִּפְיָהּ, בשפע שלה. כשעם ישראל חוזר ושומר תורה ומצוות כראוי, חיים באחדות ובאהבה, אז ארץ ישראל מתחילה לא רק לפרוח באופן גשמי – אלא גם לקבל את השפע האלקי, הרוחני הגבוה, הקדושה העליונה, השראת השכינה, גילוי פנים. אז יש דרגות.

ולכן ההבטחה האלקית היתה חשובה מאד – לאיזו ארץ אנחנו באים! אל תראו רק בעיניים הגשמיות. גם אל תתרשמו מהענקים ומהעמים החזקים שיש בארץ, כי זה, זה רק טבע. ה' אֶתְכֶם! מה אתם דואגים? הוא יסדר הכל, מה שצריך – רק תאמינו בו.

יתחיל עם התגלותו של משיח, עדיין יהיה יצר הרע פרטי וכללי – ורק אחרי כל מיני תהליכים, בסוף ה' יבטל את היצר הפרטי והכללי ואז יתחיל עולם הבא – זאת אומרת שיהיו נסיונות. ולפי חכמינו הנסיונות לא יהיו קלים. ואנחנו כבר רואים נסיונות לא קלים.

אז איפה הבניה הרוחנית שלנו, שנבין את מפת הקרב הפרטית והכללית? האם אנחנו מבינים מה היצר הפרטי עושה לנו? אנשים היום נופלים בסמים, באלכוהול, בפריצות, בכל העבירות שבעולם בלי לשים לב. הערכים נשחקים. הנוער במצב מסוכן וקשה. וכן הלאה. וזה ביצר הפרטי.

ומה היצר הכללי מתכנן? מבחינה רוחנית, גם מבחינה גשמית – כי הוא גם נלחם בגשמיות נגד עם ישראל, למשל, שונאי ישראל שמתכננים להשמיד אם הם יכולים. אז בזה יש יותר השגה, כי אנשים בטבע מתעסקים בענייני צבא, בענייני מוסד, דברים כאלה הם יודעים. אבל יש את הענין הרוחני. הענין הגשמי הוא השתלשלות של הענין הרוחני. המצב הגשמי שלנו הוא תוצאה של המצב הרוחני שלנו, המוסרי שלנו, הערכי שלנו.

ראינו ב'תנא דבי אליהו', ספר קדוש מאד, שאפילו אם בן אדם רק קרא קריאת שמע, "שמע ישראל", אבל הוא נזהר מהעבירה, יש לה' יתברך שכר לתת לו. זאת אומרת, וואו, אם הוא גם יודע את כל התורה, אז עוד יותר! אבל אם הוא רק אומר "שמע ישראל", אבל נזהר מהעבירה – שכר גדול יש לו. מבינים כמה חשוב ה"סור מ'רע"?! אנשים מזלזלים ב'סור מ'רע'. לא, סור מ'רע, זה קודם כל. יראת שמים קודם כל, אחר כך גם אהבת ה' – אהבה ויראה, יראה ואהבה. "אשרי אדם מ'פחד תמיד".

הענין של מלחמת היצר הוא ענין של קו שמאל. מלחמת היצר, זה קו שמאל ב'דרך עץ החיים'. 'דרך עץ החיים' היא הדרך שאנחנו הקטנים מלמדים. יש את הספר 'דרך עץ החיים'. תקראו אותו. תורידו אותו בחינם מהאתר או בטלפון, או אם תקבלו אותו באיזה מקום, תקראו אותו. הוא יתן לכם כלים לתקן את עצמכם, להבין את המציאות – שביחד כולנו נעשה את רצונו יתברך, שלא נצטרך תוכחות.

האמת, יהודי צריך להוכיח את עצמו. אם הוא בנוי טוב, הוא יודע, "יודע צדיק נפש בהמתו", הוא לא צריך תוכחות. הוא בעצמו מוכיח את עצמו. הוא מתקן את עצמו ומשתדל, יודע את חולשותיו, מפת הקרב שלו ברורה לו. ואז אם באים לפתות אותו – קשה לפתות אותו. ואם כלל עם ישראל יהיה בנוי טוב, אז יהיה קשה גם לפתות את כלל עם ישראל בכל מיני דברים.

ה' יעזור שנהיה יהודים טובים, בניס טובים, נעשה נחת רוח לאבא שבשמים! לחיים! לחיים! לחיים!

היתה בעיה של אמונה, גם של היכרות, אמונה, רצף באמונה, כל מיני חולשות. לא היינו בנויים כראוי. אבל הדבר שהכי בולט בעיני, בהשגתי הדלה, הוא שלא למדנו לקח מנפילה לנפילה – איפה מפת הקרב? איפה היצר הרע הפרטי? איפה היצר הרע הכללי? איך לא מבינים את המלכודת? איך לא מבינים האנשים שנכשלים ומכשילים, איך הם לא מבינים שהם שליחים של היצר, שהיצר תפס אותם בגאווה, בקנאה, בתאוה? תשאלו את קרח, דתן ואבירם ואת כל אלה שהתאוו כל מיני תאוות וכל מיני עניינים – לא הבינו שיש יצר הרע הכללי שמסית ומביא כפירה בה', במשה, בתורה? לא קלטו כלום?! ואיפה כל תורת המלחמה ביצר הפרטי וביצר הכללי?

בסוף ימיו משה רבינו בא להוכיח אותם. מה שאני מנסה להגיד – וקל להגיד עכשיו אחרי אלפי שנים, כן? – התוכחה, זה לא מספיק. צריך לבנות את הנשמות כדי שיבינו את המלחמה. לימוד התורה, מה מותר ומה אסור, הוא דבר חשוב והכרחי, כי אם לא נדע מה מותר ומה אסור, איך נעבוד את ה'? איך נעשה רצונו? – אבל מה עם מלחמת היצר הפרטית והכללית? מה עם בירור מפת הקרב? מה עם הבירור של הדעות הכוזבות? מה עם הבירור של המציאות? מה עם הדבקות באבא שבשמים מעל טעם ודעת? איפה כל הבניה הזו?!

דור דעה – לא היה דור כדור הזה, מפני שהיינו בגילוי פנים. תראו, תראו את הנהגתו של ה' יתברך בזמן של גילוי פנים. זה לא משחק. זה קשה מאד. בן אדם חוטא – מיד הוא נפגע או כל העם חלילה נפגע, תלוי מי הבן אדם, תלוי מה החטא. היום אנשים יכולים לחטוא, ואף אחד לא רואה שום תוצאה כביכול. מובן שיש תוצאה, והכל נרשם, ונפרעים ממנו גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, ואולי חלילה הוא גם לא יקום בכלל לתחית המתים, כן? יש חשבון. הכל בחשבון. אבל זה לא גלוי.

אז שם אנחנו במשטר של גילוי פנים, עם משה רבינו גדול הנביאים, עם אהרן הכהן, עם שבעים זקנים. ולכן מצד אחד, זו קרבה עצומה לה' יתברך, מצד שני זו אחריות וסכנת נפשות, כמו הלויים: הלויים היו קרובים יותר למשכן, היו חלק מכל העבודות של הלויים במשכן – אז הם היו נהרגים הרבה, כי הם היו צריכים להיות בקרבה ולעשות את העבודה. ישראל, שהם רחוקים יותר – שמורים יותר. ככל שקרובים יותר לה', האחריות גדולה יותר והסכנה גדולה יותר ואוי ואבוי למי שנופל.

למה אני מדגיש את כל זה? כי אנחנו מתקרבים בעזרת ה' לגאולה השלמה – אף אחד לא יודע מתי, אף אחד לא יודע איך, אף אחד לא יודע מי, אבל לפי כל הסמנים אנחנו בסוף הזמן. ובגאולה השלמה, זה

בהתחלה זה לשם שמים. אחר כך זה כבר לא לשם שמים, והכל מתערבב. וגם לשם שמים – עדיף לא לעשות מחלוקות, כמה שפחות, כי אנחנו דור יתום ודור מסכן ולא עומדים בכלום, ה' ירחם עלינו. וצריך להיות רוח שפלה, ענוים, לראות את מעלות הזולת ואת חסרונות עצמנו, וביחד בכבוד הדדי – לשרוד.

אנחנו צריכים רק לשרוד "עד כי יבא שילה". נשרוד ביחד – זה דבר גדול. אחר כך נתקן את הכל, את מה שצריך. המשיח כבר יתקן את הכל. עד המשיח נהיה ביחד, נהיה ביחד, נאהב אחד את השני, נכבד אחד את השני, נסתדר אחד עם השני! ה' יעזור!

לחיים! לחיים! לחיים!

אחדות מעל טעם ודעת!

שבת שלום ומבורכת לכל בית ישראל.

זה זמן קשה, 'בין המצרים'. צריך להרבות באהבת חנם, ולא בשנאת חנם ולא במחלוקת ולא בלשון הרע ולא בכל הדברים האלה. מה ששומר על עם ישראל למרות כל הרדיפות וכל הפוגרומים וכל הגלויות והשוואה והמלחמות – זה האחדות, אהבת ישראל, האחדות אחד עם השני! לא משנה מה השני עושה ואיך הוא נראה ו'מה הסרט שלו', במה הוא עוסק. הוא יהודי? – אתה אוהב אותו. אה, יש מחלוקות? טוב, אפשר לפתור את המחלוקות. אבל קודם כל – אחדות!

אחדות. אחדות. "כאיש אחד בלב אחד". ואז אף אחד לא יכול לפגוע בנו. אם פוגמים באחדות, זו התחלה של החורבן. כך היה חורבן בית שני. עד היום עוד לא חזר בית המקדש ועוד לא באה הגאולה בגלל הדבר הזה. 'פטנט' קל מאד – לעשות מחלוקות.

מתוך נפשי – בין המצרים

מאת כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

א' מנחם אב תשפ"ג

י. בין המצרים: אם היהודים היו מפסיקים לריב ביניהם ולשנוא זה את זה – בית שני לא היה נחרב! וכל הסבל הנורא של הגלות היה מתקצר. אז למה לא הפסיקו?!

יא. 'למה אתה שונא אותו?' – 'כי הוא רשע, מקולקל, זוועתי!'

– ומה איתך? אתה כליל השלמות?!

יב. אולי הוא גם צודק במשהו? אולי אתה טועה במשהו?

יג. אולי כוונתו טובה? הלב שלך נקי לגמרי?

יד. ה' ית' רוצה שנכבד אחד את השני ונחיה באהבה ובאחדות, ומתוך ענוה, אהבה ואחדות נגאל במהרה ברחמים!

טו. טרם פגשתי אדם שאין בו מעלות רבות!

טז. כאשר אתה מתגאה – זכור את עוונותיך והרגע.

יז. אם היצר הרע הכללי מצליח לעורר מחלוקת ושנאת חנם – הרוויח! הוא יכול לנוח.

יח. להתחזק בענוה ובתיקון המדות הקשות!

לחיים! לחיים! לחיים!

ובא לציון גואל במהרה ברחמים!

א. היצר הרע הופך בקלות מחלוקת לשם שמים למחלוקת שלא לשם שמים – ומשם החורבן בדרך.

ב. הענוה היא המעולה שבמדות, ובה הצטיין גדול הנביאים משה רבינו, גדול הנביאים ורועה נאמן.

ג. שרש הכעס – הגאווה. בא לכלל כעס, בא לכלל טעות.

ד. האדם אינו מצליח לנהל את העולם, כי זה גדול עליו!

ה. כשאתה בטוח מאד בעמדתך – בדוק שנית.

ו. מה מניע אותך בחיים? האהבה או השנאה?

ז. כאשר אתה דן את הזולת, האם אתה מודע לכך שאתה בעצם דן את עצמך ומשמים חותמים את דינך?

ח. האם אתה נהנה לעשות טוב או לעשות רע? – כי זה מעיד על מי שאתה ועל דרגתך הרוחנית.

ט. חשוב למצוא חן בעיני אלקים ואדם.

אבל אם במקרה מסוים אין אפשרות לכך – במה אתה בוחר? למצוא חן בעיני מי?